

Praktični vodnik urada EASO: Presoja dokazov

Zbir praktičnih vodnikov urada EASO

Marec 2015

***Europe Direct je služba za pomoč pri iskanju odgovorov
na vprašanja v zvezi z Evropsko unijo.***

Brezplačna telefonska številka (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Informacije so brezplačne, kakor tudi večina klicev (nekateri operaterji, telefonske govornice ali hoteli lahko klic zaračunajo).

Veliko dodatnih informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu.
Dostop je mogoč na strežniku Europa (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2016

Tiskana izdaja	ISBN 978-92-9243-763-3	doi:10.2847/83373	BZ-02-15-050-SL-C
PDF	ISBN 978-92-9243-648-3	doi:10.2847/678761	BZ-02-15-050-SL-N

© Evropski azilni podporni urad, 2015

Niti urad EASO niti osebe, ki delujejo v njegovem imenu, niso odgovorne za uporabo podatkov iz te publikacije.

European Asylum Support Office

Praktični vodnik urada EASO: Presoja dokazov

*Zbir praktičnih vodnikov
urada EASO*

Marec 2015

SUPPORT IS OUR MISSION

Ta praktični vodnik je bil pripravljen v skladu z metodologijo matrice kakovosti urada EASO. Urad se zahvaljuje strokovnjakom iz držav članic EU in referenčni skupini (ki jo sestavljajo Evropska komisija, Urad Visokega komisarja Združenih narodov za begunce (UNHCR) ter Evropski svet za begunce in izgnance) za njihov dejavni prispevek in podporo pri pripravi tega praktičnega vodnika.

Uvod

Zakaj je ta praktični vodnik nastal? Praktični vodnik urada EASO z naslovom „Presoja dokazov“ naj bi uradnike, ki vodijo zadeve, v Evropski uniji in zunaj nje kot praktičen kontrolni seznam in kratke smernice spremljal pri vsakodnevem delu. Vodnik je zasnovan v skladu z ustreznimi pravnimi zahtevami, hkrati pa ponuja praktičen pristop, ki ga lahko uradniki, ki vodijo zadeve, uporabijo pri vsakodnevem delu. Izpolnjuje potrebo po prenosu navedenih skupnih standardov v skupni pristop k njihovem izvajanju in splošni cilj skupnega evropskega azilnega sistema (CEAS), da se enake zadeve obravnavajo enako.

Kako se ta praktični vodnik navezuje na druga podporna orodja urada EASO? Kot vsa podporna orodja urada EASO tudi praktični vodnik za presojo dokazov temelji na skupnih standardih CEAS. Naloga urada EASO je pomagati državam članicam, med drugim s skupnim usposabljanjem, skupno kakovostjo in skupnimi informacijami o državah izvora. Ta vodnik je del istega okvira in dopolnjuje vsa druga orodja, ki so na voljo. Glavna skrb je bila namenjena njegovi usklajenosti z navedenimi orodji, zlasti z zelo podobnim modulom načrta usposabljanja urada EASO o „presoji dokazov“. Vendar ta vodnik nikakor ne more nadomestiti potrebe po osnovnem usposabljanju, ki je obravnavano s tem modulom. Medtem ko modul ponuja poglobljeno znanje, veščine in usposabljanje o ravnanju, je namen tega praktičnega orodja povzeti skladno vsebino in pristop v instrumentu, ki je uradniku, ki vodi zadevo, v pomoč pri vsakodnevem delu.

To je praktični vodnik, ki je bil pripravljen v okviru matrice kakovosti urada EASO. Razumeti ga je treba v povezavi s predhodno pripravljenimi praktičnimi vodniki in tistimi, ki bodo sledili, kot sta na primer Praktični vodnik za osebni razgovor in Praktični vodnik za prepoznavanje oseb s posebnimi potrebami.

Kaj je v tem praktičnem vodniku? Vodnik spodbuja presojanje dokazov kot strukturiran pristop, kar je v skladu z načrtom usposabljanja urada EASO. Ta pristop je treba uporabljati v vseh fazah postopka obravnave prošelj za azil. Vodnik je razdeljen na tri glavne dele. Prvi del se nanaša na zbiranje informacij, drugi del zadeva oceno verodostojnosti, tretji del pa vključuje oceno tveganja. Vodnik se osredotoča na oceno verodostojnosti. Ocena tveganja je na kratko obravnavana kot prehod v naslednjo in zadnjo fazo ugotavljanja potrebe po mednarodni zaščiti.

Kako je ta praktični vodnik nastal? Pripravili so ga strokovnjaki iz držav članic ob pomoči urada EASO. Dragocen je bil tudi prispevek referenčne skupine, vključno z Evropsko komisijo in UNHCR. Pomemben vir informacij za pripravo tega praktičnega vodnika je bilo gradivo referenčne skupine, kot sta poročilo UNHCR z naslovom „Beyond proof: Credibility Assessment in EU Asylum Systems“ in poročilo madžarskega Helsinškega odbora z naslovom „Credibility Assessment in Asylum Procedures: Multidisciplinary Training Manual“. O tem vodniku se je nato posvetovalo z vsemi državami članicami, ki so ga tudi sprejele. Je rezultat skupnega strokovnega znanja, pri katerem se upoštevajo skupni standardi in skupni cilj, doseči visokokakovostne azilne postopke.

Kdo naj uporablja ta praktični vodnik? V pomoč naj bi bil predvsem uradnikom, ki vodijo zadeve, pri njihovem vsakodnevem delu. Koristil naj bi novim uradnikom, ki vodijo zadeve in ki bi jim lahko pomagale dodatne smernice, povezane s tem temeljnim vidikom njihovega dela, pa tudi uradnikom z večletnimi izkušnjami, da bi jim služil kot opomnik pri obravnavi posameznih zadev. Poleg tega naj bi bil orodje za samoocenjevanje in nadzor kakovosti. Z manjšimi prilagoditvami ga je mogoče uporabljati kot orodje za ocenjevanje kakovosti, zato je lahko zanimiv za vse udeležence v azilnem postopku.

Kako je treba uporabljati ta praktični vodnik? Ta vodnik je oblikovan za čim bolj praktično uporabo. Izhaja iz treh medsebojno povezanih ravni. Prva je kontrolni seznam, ki zagotavlja hiter pregled pomembnih delov posamezne stopnje, od zbiranja informacij, povezovanja dokazov z materialnimi dejstvi in ocene verodostojnosti do ocene tveganja. Druga raven zagotavlja kratke smernice, s katerimi se pojasnjuje in dopolnjuje vsak element s kontrolnega seznama. Tretja raven vsebuje sklice na mednarodne, evropske in nacionalne listine, navedene v smernicah. Ravni so interaktivno povezane s hiperpovezavami, kar še povečuje praktičnost vodnika, če se uporablja elektronsko. Ta vodnik vključuje tudi predlogo, ki jo je mogoče uporabiti pri ocenjevanju konkretne zadeve.

Kako se ta praktični vodnik navezuje na nacionalno zakonodajo in prakso? To je mehko zbliževalno orodje, ki upošteva skupne standarde ter pušča prostor za nacionalne razlike v zakonodaji, smernicah in praksi. Vsak nacionalni organ lahko v za to namenjeni prostor vključi pomembne dele zakonodaje in smernic, da svojim uradnikom, ki vodijo zadeve, na enem mestu zagotovi smernice za presojo dokazov.

Praktični vodnik urada EASO: Presoja dokazov

Kontrolni seznam

Pomen presoje dokazov

Korak 1: Zbiranje informacij

- Ugotovite materialna dejstva.
 - Povežite materialna dejstva z zahtevami opredelitve statusa begunca.
 - Povežite materialna dejstva z zahtevami opredelitve statusa osebe, upravičene do subsidiarne zaščite.
 - Ne pozabite, da je ugotavljanje materialnih dejstev stalen proces.
- Za zbiranje posameznih dokazov uporabite pravilo deljenega dokaznega bremena.
 - Preverite, ali prosilec izpolnjuje svojo dolžnost utemeljitve (dokazno breme nosi prosilec).
 - Ali si je prosilec resnično prizadeval zagotoviti vse izjave in dokumentacijo, ki so mu na voljo?
 - Ali so bili vsi dokazi posredovani v najkrajšem možnem času?
 - Ali je prosilec podal zadovoljivo pojasnilo za pomanjkanje ustreznih dokazil?
 - Kot uradnik, ki vodi zadevo, izpolnite dolžnost preiskave (breme preiskave nosi uradnik, ki vodi zadevo).
 - Prosilca obvestite o njegovih dolžnostih.
 - Prosite prosilca, naj pojasni nejasnosti.
 - Obravnavajte očitne nedoslednosti, pomanjkanje zadostnih informacij in težave v zvezi z verjetnostjo.
 - Pridobite ustrezne informacije o državi izvora.
 - Po potrebi pridobite druge dokaze.
 - Ustrezno obravnavajte osebe s potrebami po posebnih procesnih jamstvih.
 - Po potrebi upoštevajte posebna pravila glede utemeljitve (prenos dokaznega bremena).
 - Ali je pomemben člen 4(4) KD (preteklo preganjanje/resna škoda ali iz tega izhajajoča neposredna grožnja)?
 - Ali je morda na voljo zaščita v državi izvora?
 - Ali lahko velja ustrezna notranja zaščita (znana tudi kot možnost bega znotraj države)?
 - Ali lahko velja izključitev iz mednarodne zaščite?
 - Ali prosilec prihaja iz države, ki se na podlagi vaše nacionalne zakonodaje šteje za varno izvorno državo?

- Zberite posamezne dokaze, ki ustrezajo materialnim dejstvom.
 - Zberite izjave prosilca.
 - Osebni razgovor
 - Pisne izjave
 - Zberite dokaze iz drugih virov.
 - Dokumenti, ki jih predloži prosilec.
 - Informacije o državi izvora
 - Drugi posamezni dokazi
 - Izvedenska poročila
 - Zdravniška poročila in poročila psihologov
 - Poročila o analizi jezika
 - Informacije drugih oseb (izjave prič)
 - Informacije organov države članice
 - Informacije drugih držav članic

Korak 2: Ocena verodostojnosti

- Povežite dokaze s posameznimi materialnimi dejstvi.
- Ocenite izjave prosilca v skladu s kazalniki verodostojnosti.
 - Ugotovite notranjo verodostojnost.
 - Zadostnost podrobnosti in specifičnost
 - Skladnost
 - Vedenje se ne bi smelo uporabljati kot kazalnik verodostojnosti.
 - Ugotovite zunanjo verodostojnost
 - Skladnost z informacijami o državi izvora
 - Skladnost s splošno znanimi informacijami
 - Skladnost z drugimi posameznimi dokazi
 - Ugotovite verjetnost.
- Ocenite dokumente.
 - Pomembnost
 - Obstoj
 - Vsebina
 - Oblika
 - Narava
 - Avtor
- Ocenite zdravniška dokazila in dokazila psihologov.

- Upoštevajte individualne in posredne dejavnike, ki bi lahko pripeljali do izkrivljanj.
 - Dejavniki, povezani s prosilcem
 - Spomin
 - Travma in posttravmatska stresna motnja
 - Druge psihološke in zdravstvene težave
 - Starost
 - Izobrazba
 - Kultura, religija in prepričanja
 - Spolna usmerjenost in spolna identiteta
 - Spol
 - Dejavniki, povezani z uradnikom, ki vodi zadevo
 - Zavedajte se učinkov stresa, delovne obremenitve in rokov.
 - Zavedajte se učinka dolgotrajne izpostavljenosti pričevanjem, povezanim z azilom.
 - Izogibajte se predsodkom in stereotipom.
 - Pomen samoocenjevanja in nadzora
 - Dejavniki, povezani z okoliščinami razgovora
- Določite, katera materialna dejstva bodo sprejeta.
 - V celoti preglejte vse dokaze, povezane s posameznim materialnim dejstvom.
 - Določite, katera dejstva so ugotovljena (sprejeta) oziroma niso ugotovljena (zavrnjena).
 - Določite, katera dejstva so še vedno nejasna.
 - Za tista materialna dejstva, ki so še vedno nejasna, uporabite člen 4(5) KD (dvom se razlaga v korist prosilca).

Korak 3: Ocena tveganja

- Analizirajte utemeljen strah pred preganjanjem/utemeljeno tveganje za resno škodo.
 - Uporabite člen 4(3) KD.
 - Upoštevajte preteklo preganjanje in resno škodo ali njuno odsotnost.
 - Uporabite dokazni standard.

Praktični vodnik urada EASO: Presoja dokazov

Smernice

Pomen presoje dokazov [nazaj]

Presoja dokazov je mogoče opredeliti kot osnovno metodo za ugotavljanje dejstev v posameznem primeru prek postopka proučevanja in primerjave posameznih razpoložljivih dokazov.

Področja presoje dokazov na splošno ne ureja mednarodna zakonodaja. Ženevska konvencija iz leta 1951 ne zagotavlja nobenih posebnih določb glede presoje dokazov. Vendar so bile na tem področju pripravljene nekatere smernice v obliki odstavkov 195 do 205 priročnika UNHCR „Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees“ (Priročnik in smernice o postopkih in merilih za določitev statusa begunca v skladu s Konvencijo iz leta 1951 in Protokolom o statusu beguncev iz leta 1967) (ponovna izdaja leta 2011) ter v obvestilu UNHCR „Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims“ (Obvestilo o dokaznem bremenu in standardu pri prošnjah za status begunca) iz leta 1998.

Na področju presoje dokazov se **kvalifikacijska direktiva** (KD) šteje za prvi pravno zavezujoči nadnacionalni instrument z regionalnim dosegom, v katerem so določena merila, ki jih mora prosilec izpolnjevati za to, da se mu prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito. Kvalifikacijska direktiva se večinoma sklicuje na mednarodne in evropske instrumente in sodno prakso na področju beguncev in človekovih pravic.

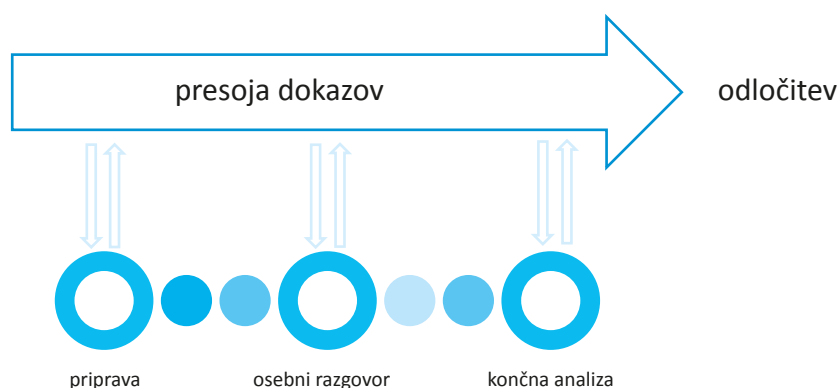
Vendar imajo evropske države različne pravne tradicije in na splošno različne prakse na področju presoje dokazov. Če države članice v zvezi z upravičenostjo do mednarodne zaščite uporabljajo podobne pravne pojme, vendar je njihova presoja dokazov različna, lahko pogosto pridejo do različnih sklepov. Poleg tega se azilni postopki razlikujejo od vseh drugih pravnih postopkov, delno zaradi pomanjkanja „običajnih“ objektivnih dokazov in zaradi hudih posledic sprejete odločitve. Zato sta določitev zahtev po posebnih postopkovnih standardih pri presoji dokazov v azilnem postopku ter poznavanje teh standardov ključna za pošten in učinkovit postopek odločanja.

Presoja dokazov je metodologija, ki jo je treba upoštevati skozi celoten postopek obravnave prošnje za azil.

Ta praktični vodnik predstavlja tristopenjski pristop k presoji dokazov:

- Korak 1: zbiranje informacij;
- Korak 2: ocena verodostojnosti;
- Korak 3: ocena tveganja.

Uradnik, ki vodi zadevo, navedene korake uporablja v različnih fazah azilnega postopka:

Korak 1: Zbiranje informacij [nazaj]

1.1 Ugotovite materialna dejstva. [nazaj]

Uradnik, ki vodi zadevo, mora za oceno prošnje za mednarodno zaščito ugotoviti materialna dejstva.

To so dejstva, ki so neposredno povezana z opredelitvijo statusa begunca (člen 1(A)(2) Ženevske konvencije iz leta 1951 in člen 2(d) KD) ali osebe, upravičene do subsidiarne zaščite (člen 2(f) in člen 15 KD), ter bistveno vplivajo na prošnjo. Ponavadi je nepotrebno osredotočanje na manj pomembna ali nebitvena dejstva, ki ne vplivajo na osrednje elemente prošnje.

Ustrezno ugotavljanje materialnih dejstev je ključno za oceno verodostojnosti in oceno tveganja. Če dejstvo ni materialne narave, ga ni treba upoštevati, ne glede na to, ali ga uradnik, ki vodi zadevo, sprejme ali ne. Ko uradnik, ki vodi zadevo, materialno dejstvo sprejme, lahko na podlagi tega dejstva oceni potrebo po mednarodni zaščiti. Materialno dejstvo, ki med oceno verodostojnosti ni sprejeto, se pri oceni tveganja ne upošteva. Podrobne informacije o oceni verodostojnosti in oceni tveganja so na voljo v korakih 2 in 3.

Za ugotavljanje materialnih dejstev glej [predlogo](#).

1.1.1 Povežite materialna dejstva z zahtevami opredelitve statusa begunca. [nazaj]

Osrednji elementi opredelitve statusa begunca so naslednji:

- prosilec mora biti državljan tretje države, ki se nahaja zunaj svoje države izvora (ali oseba brez državljanstva, ki se nahaja zunaj države običajnega prebivališča);
- prosilec mora imeti utemeljen strah pred preganjanjem;
- strah pred preganjanjem mora biti povezan z raso (ali zaznavanjem le-te), vero, narodnostjo, političnim prepričanjem ali pripadnostjo določeni družbeni skupini prosilca;
- za prosilca mora veljati, da ne more ali zaradi utemeljenega strahu noče izkoristiti zaščite države izvora;
- za prosilca ne sme veljati izključitev iz statusa begunca.

1.1.2 Povežite materialna dejstva z zahtevami opredelitve statusa osebe, upravičene do subsidiarne zaščite. [nazaj]

Zahteve za upravičenost osebe do subsidiarne zaščite so naslednje:

- prosilec mora biti državljan tretje države, ki se nahaja zunaj svoje države izvora (ali oseba brez državljanstva, ki se nahaja zunaj države običajnega prebivališča);
- prosilec mora biti oseba, ki ne izpolnjuje pogojev za begunca;
- obstajati morajo utemeljeni razlogi za prepričanje, da bi se prosilec soočil z utemeljenim tveganjem resne škode, kot je opredeljeno v členu 15 KD;
- za prosilca mora veljati, da ne more ali zaradi takega tveganja noče izkoristiti zaščite države izvora;
- za prosilca ne sme veljati izključitev iz subsidiarne zaščite.

1.1.3 Ne pozabite, da je ugotavljanje materialnih dejstev stalen proces. [nazaj]

Osnovno načelo pomeni, da mora biti uradnik, ki vodi zadevo, odprtega duha, pri čemer mora upoštevati, da se lahko med celotnim postopkom pojavijo nova dejstva.

Ugotavljanje materialnih dejstev je stalen proces, ki poteka od trenutka, ko prosilec za mednarodno zaščito vloži prošnjo, do takrat, ko uradnik, ki vodi zadevo, začne postopek ocene tveganja.

Uradnik, ki vodi zadevo, opredeli materialna dejstva v zvezi s prošnjo med pripravo na razgovor, in sicer na podlagi razpoložljivih informacij, med razgovorom s prosilcem ter pri obravnavi predloženih dokumentov in dokazov, pričevanj družinskih članov ali prič ali informacij o državi izvora.

Prikaz načina ugotavljanja materialnih dejstev je na voljo v [predlogi](#).

1.2 Za zbiranje posameznih dokazov uporabite pravilo deljenega dokaznega bremena. [\[nazaj\]](#)

Pri prošnjah za mednarodno zaščito je treba najprej upoštevati, da prosilec nosi dokazno breme za svojo prošnjo. Vendar je zaradi posebnih značilnosti azilnega postopka vprašanje dokaznega bremena bolj zapleteno.

Postopek zbiranja posameznih dokazov za ugotavljanje materialnih dejstev temelji na treh glavnih načelih:

1. dolžnost prosilca, da utemelji prošnjo (dokazno breme nosi prosilec);
2. dolžnost uradnika, ki vodi zadevo, da izvede preiskavo (breme preiskave nosi uradnik, ki vodi zadevo);
3. posebna pravila glede utemeljitve (prenos dokaznega bremena).

1.2.1 Preverite, ali prosilec izpolnjuje svojo dolžnost utemeljitve (dokazno breme nosi prosilec). [\[nazaj\]](#)

Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral prosilca obvestiti o njegovem dokaznem bremenu, ki prosilcu nalaga, da poda verodostojno izjavo, predloži vse dokaze, s katerimi razpolaga, in sodeluje z organi pri obravnavi njegove prošnje.

Na podlagi člena 4(1) KD lahko države članice naložijo prosilcu dolžnost, da čim prej predloži vse potrebne elemente za utemeljitev prošnje za mednarodno zaščito. Elementi so izjave prosilca in vsa dokumentacija, s katero razpolaga prosilec, glede svoje starosti, porekla, vključno s poreklom pomembnih sorodnikov, identitete, narodnosti, držav(-e) in kraja(-ev) prejšnjega prebivališča, prejšnjih prošenj za azil, prepotovanih poti, potovalnih dokumentov in razlogov za prošnjo za mednarodno zaščito (člen 4(2) KD).

1.2.1.1 Ali si je prosilec resnično prizadeval zagotoviti vse izjave in dokumentacijo, ki so mu na voljo? [\[nazaj\]](#)

Prosilec bi moral uradniku, ki vodi zadevo, zagotoviti vse zadevne posamezne dokaze, s katerimi razpolaga.

Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral pri oceni vedenja prosilca v zvezi s tem (tj. s katerimi dokazi bi ta moral razpolagati ali bi jih moral biti dejansko sposoben pridobiti) upoštevati vse individualne in kontekstualne okoliščine v zadevi, kot so razpoložljive možnosti za pridobitev dokazov, telesno/duševno zdravje prosilca, raven njegove izobrazbe, razmere v državi izvora, družinske vezi, vzrok prosilca za pobeg iz države in njegov način pobega, ustrezna zakonodaja države izvora itd.

1.2.1.2 Ali so bili vsi dokazi predloženi v najkrajšem možnem času? [\[nazaj\]](#)

Prosilec naj bi vse razpoložljive dokaze predložil takoj, ko je to mogoče. Tako lahko uradnik, ki vodi zadevo, pravočasno in ustrezno ugotovi in oceni vsa materialna dejstva v zadevi. Izpolnjevanje te obveznosti je tesno povezano z obveznostjo organa, da prosilca obvesti o njegovih dolžnostih v azilnem postopku, z možnostmi prosilca, ki jih ima na voljo za zagotovitev dokazov, ter individualnimi in kontekstualnimi okoliščinami v zadevi.

Kot del praktičnega pristopa se je treba s prosilcem pogovoriti o tem, katere dokaze namerava predložiti, in se z njim dogovoriti o razumnem roku.

1.2.1.3 Ali je prosilec podal zadovoljivo pojasnilo za pomanjkanje ustreznih dokazil? [\[nazaj\]](#)

Za nekatera dejstva v zadevi prosilec morda ne more zagotoviti ustreznih dokazil. Uradnik, ki vodi zadevo, mora oceniti, ali je pojasnilo prosilca o razlogih, zakaj ne more predložiti dodatnih dokazov, sprejemljivo. Pojasnilo prosilca bi bilo treba ob upoštevanju individualnih in kontekstualnih okoliščin v zadevi pretehtati na podlagi kazalnikov verodostojnosti ter dejavnikov, ki bi lahko pripeljali do izkrivljanj (glej tudi [razdelek 2.4 o dejavnikih, ki bi lahko pripeljali do izkrivljanj](#)).

1.2.2 Kot uradnik, ki vodi zadevo, izpolnite dolžnost preiskave (breme preiskave nosi uradnik, ki vodi zadevo). [nazaj]

Prosilcu mora biti omogočeno, da predloži vsa materialna dejstva in vse zadevne posamezne dokaze. Dolžnost organa za presojo je, da v sodelovanju s prosilcem ugotovi ustrezne elemente prošnje. Za izpolnitev te obveznosti ima uradnik, ki vodi zadevo, naslednje dolžnosti:

1.2.2.1 Prosilca obvestite o njegovih dolžnostih. [nazaj]

Prosilca je treba obvestiti o njegovih dolžnostih v azilnem postopku, vključno z obveznostjo do sodelovanja, in o posledicah neizpolnjevanja teh dolžnosti. Informacije bi bilo treba zagotoviti v čim krajšem času v skladu z nacionalnimi postopki. Informacije je treba zagotoviti v jeziku, ki ga prosilec razume ali za katerega se lahko upravičeno domneva, da ga prosilec razume, pri čemer morajo biti informacije tudi razumljive. Zagotovljene informacije morajo vključevati ustrezne roke za izpolnitev obveznosti. Prosilec bi moral prejeti tudi praktične informacije o sredstvih za izpolnjevanje svojih obveznosti v skladu z nacionalno zakonodajo in prakso.

1.2.2.2 Prosite prosilca, naj pojasni nejasnosti. [nazaj]

Uradnik, ki vodi zadevo, mora v sodelovanju s prosilcem pojasniti vsa zadevna dejstva v zvezi s prošnjo, pri čemer mora upoštevati razpoložljive dokaze, informacije o državi izvora in morebitne dejavnike, ki lahko povzročijo izkrivljanja (glej tudi [razdelek 2.4 o dejavnikih, ki bi lahko pripeljali do izkrivljanj](#)). Ocena zadeve ne sme temeljiti na vidikih, ki so za uradnika, ki vodi zadevo, nejasni in ki dopuščajo možnost za domneve, špekulacije, ugibanja, slutnje ali nagonška čutenja.

1.2.2.3 Obravnavajte očitne nedoslednosti, pomanjkanje zadostnih informacij in težave v zvezi z verjetnostjo. [nazaj]

Prosilca bi bilo treba obvestiti o vseh nedoslednostih, težavah v zvezi z verjetnostjo in pomanjkanju zadostnih informacij, pri čemer bi mu bilo treba omogočiti, da jih pojasni. Poleg tega bi se moral uradnik, ki vodi zadevo, osredotočiti na ugotavljanje njihovih vzrokov, da bi lahko ustrezno ocenil njihov učinek na oceno verodostojnosti. Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral upoštevati morebitno prisotnost dejavnikov izkrivljanja (glej tudi [razdelek 2.4 o dejavnikih, ki bi lahko pripeljali do izkrivljanj](#)), ki bi lahko vplivali na skladnost izjav prosilca in njegovo možnost, da zagotovi podrobne informacije.

1.2.2.4 Pridobite ustrezne informacije o državi izvora. [nazaj]

Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral za oceno zadeve pridobiti ustrezne, natančne in najnovejše informacije o državi izvora. Informacije o državi izvora bi morale biti čim bolj specifične in ne bi smele biti omejene na splošne razmere v tej državi. Pridobljene bi morale biti iz različnih virov, kot so nacionalne enote države izvora, EASO, UNHCR in druge pomembne organizacije za človekove pravice. Informacije o državi izvora bi morale biti objektivne, pristop k njihovemu zbiranju pa bi moral biti nepristranski (oseba, ki jih zbira, ne bi smela biti pozorna samo na informacije o državi izvora, ki bi podpirale le negativno ali le pozitivno odločitev).

1.2.2.5 Po potrebi pridobite druge dokaze. [nazaj]

Uradnik, ki vodi zadevo, mora za oceno zadeve morda po uradni dolžnosti pridobiti tudi druge posamezne dokaze (glej tudi [razdelek 1.3.2.3 o drugih posameznih dokazih](#)).

1.2.2.6 Ustrezno obravnavajte osebe s potrebami po posebnih procesnih jamstvih. [nazaj]

Za učinkovito utemeljitev prošnje bi lahko nekateri prosilci potrebovali posebna procesna jamstva, med drugim zaradi starosti, spola, spolne usmerjenosti, spolne identitete, invalidnosti, hude bolezni, duševnih motenj ali posledic mučenja, posilstva ali drugih hujših oblik psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja. Države članice v razumnem roku po tem, ko je vložena prošnja, ocenijo, ali prosilec potrebuje posebna procesna jamstva, in, kadar je potrebno, zagotovijo ustrezno podporo.

Pri osebah s potrebami po posebnih procesnih jamstvih bi moral biti poseben poudarek namenjen preiskovalni vlogi uradnika, ki vodi zadevo. Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral pri zbiranju ustreznih informacij zlasti upoštevati posebne potrebe prosilca. Za ustrezno oceno vpliva teh okoliščin na konkretno zadevo uradnik, ki vodi zadevo,

morda potrebuje ustrezna izvedenska mnenja (npr. v zvezi z duševnimi motnjami, posledicami oblik psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja). Poleg tega bi moral prosilcu s potrebami po posebnih procesnih jamstvih dati na voljo dovolj časa za predstavitev elementov, potrebnih za utemeljitev prošnje za mednarodno zaščito, in take potrebe upoštevati pri izvedbi osebnega razgovora.

1.2.3 Po potrebi upoštevajte posebna pravila glede utemeljitve (prenos dokaznega bremena). [nazaj]

Dokazno breme se prenese na uradnika, ki vodi zadevo, kadar trdi, da je na voljo možnost notranje zaščite ali zaščita v državi izvora ali da bi bilo treba na podlagi elementov prosilcu zavrniti mednarodno zaščito. Ta prenos se zgodi tudi, če prosilec izkaže, da je že bil podvržen preganjanju ali mu je že bila povzročena resna škoda ali se mu je s takim preganjanjem ali škodo neposredno grozilo v državi izvora. Obstajajo tudi primeri, kot je možna uporaba koncepta varne izvorne države, kjer se dokazno breme prenese na prosilca.

1.2.3.1 Ali je pomemben člen 4(4) KD (preteklo preganjanje/resna škoda ali iz tega izhajajoča neposredna grožnja)? [nazaj]

Uradnik, ki vodi zadevo, lahko med proučevanjem dejstev ugotovi, da je prosilec utemeljil, da je že bil podvržen preganjanju ali mu je že bila povzročena resna škoda ali se mu je s takim preganjanjem ali škodo neposredno grozilo v državi izvora. To bi bil resen znak prosilčevega utemeljenega strahu pred preganjanjem ali utemeljenega tveganja, da utрпи resno škodo, razen če obstajajo tehtni razlogi za prepričanje, da se tako preganjanje ali resna škoda ne bo ponovila. Dolžnost uradnika, ki vodi zadevo, je dokazati, ali taki tehtni razlogi obstajajo.

1.2.3.2 Ali je morda na voljo zaščita v državi izvora? [nazaj]

Čeprav mora prosilec prošnjo utemeljiti (tveganje preganjanja/resne škode ob vrnitvi v državo izvora), mora uradnik, ki vodi zadevo, (nasprotno) dokazati, da je mogoča zaščita v državi izvora.

Za potrditev možnosti zaščite v državi izvora bi moral uradnik, ki vodi zadevo, med postopkom ugotavljanja materialnih dejstev v zvezi s prošnjo ugotoviti, ali je prosilec poskušal poiskati zaščito pri ustreznih organih/subjektih; če ne, zakaj ne; pri katerih organih/subjektih je iskal zaščito, kakšen je bil rezultat tega dejanja ter ali je zaščita dostopna, dejanska in nezačasna (člen 7 KD).

1.2.3.3 Ali lahko velja ustrezna notranja zaščita (znana tudi kot možnost bega znotraj države)? [nazaj]

Če to predvideva nacionalna zakonodaja, lahko uradnik, ki vodi zadevo, trdi, da je notranja zaščita pred preganjanjem ali resno škodo prosilcu dejansko na voljo v delu izvorne države. V tem primeru mora uradnik, ki vodi zadevo, dokazati, da obstaja tak del države izvora, kamor lahko prosilec varno in zakonito potuje ter ima dostop do tega dela države in se od njega lahko razumno pričakuje, da se bo v njem nastanil (člen 8 KD).

Uradnik, ki vodi zadevo, pri ugotavljanju materialnih dejstev v podporo taki ugotovitvi upošteva splošne okoliščine, ki prevladujejo v tem delu države, in osebne okoliščine prosilca. Ob tem zagotovi, da se od ustreznih virov, kot sta urada UNHCR in EASO, pridobijo natančne in najnovejše informacije, ki vključujejo splošne razmere v državi in razmere v zadevni regiji zaščite v navedeni državi.

Kadar so subjekti preganjanja ali resne škode država ali predstavniki države, bi moral uradnik, ki vodi zadevo, domnevati, da prosilcu dejanska notranja zaščita ni na voljo.

Kadar je prosilec mladoletnik brez spremstva, bi morala biti razpoložljivost ustreznega varstva in skrbniških ureditev, ki so v korist mladoletnika brez spremstva, del preiskave uradnika, ki vodi zadevo, v zvezi s tem, ali je zaščita dejansko na voljo.

1.2.3.4 Ali lahko velja izključitev iz mednarodne zaščite? [nazaj]

Uradnik, ki vodi zadevo, lahko v postopku ugotavljanja materialnih dejstev (pred proučitvijo dejstev) opredeli razloge, zaradi katerih bi lahko bil prosilec izključen iz mednarodne zaščite.

Če uradnik, ki vodi zadevo, meni, da bi bilo treba prosilcu zaščito zavrniti na podlagi izključitve, potem mora navedeno utemeljiti v skladu s členom 12 KD in členom 17 KD.

Izključitev mora temeljiti na jasnih in verodostojnih dokazih. Prosilcu je treba omogočiti izpodbijanje dokazov, ki se uporabljajo za podporo izključitvi.

1.2.3.5 Ali prosilec prihaja iz države, ki se na podlagi vaše nacionalne zakonodaje šteje za varno izvorno državo? [nazaj]

Nekatere države članice so uvedle koncept varne izvorne države in v skladu s svojo nacionalno zakonodajo nekatere države določile za varne države izvora. Če prosilec prihaja iz take države, lahko uradnik, ki vodi zadevo, na podlagi nacionalne zakonodaje in prakse domneva, da je ta za prosilca varna, razen če prosilec predloži nasprotno dokaze. Označitev države za varno ne more predstavljati absolutnega zagotovila za varnost vsakega državljana te države.

Označitev zadevne države za varno se ne uporablja za prosilca, ki izkaže, da ob upoštevanju njegovih posebnih okoliščin obstajajo resni razlogi zoper štetje te države za varno. V skladu z nacionalnimi smernicami in prakso bi moral uradnik, ki vodi zadevo, prosilcu zagotoviti dejansko možnost za predložitev takih nasprotnih dokazov, pri čemer bi ga moral o tem ustrezno obvestiti in to obravnavati v osebнем razgovoru.

1.3 Zberite posamezne dokaze, ki ustrezajo materialnim dejstvom. [nazaj]

Uradnik, ki vodi zadevo, mora preveriti in proučiti razpoložljive dokaze ter po potrebi pozvati k predložitvi dodatnega dokaznega gradiva, za katerega se lahko razumno pričakuje, da ga je mogoče zagotoviti (npr. poročila medijev, zdravniška dokazila).

Za kakovostno odločanje je ključno, da uradnik, ki vodi zadevo, prosilcu pomaga tako, da temeljito prouči vse predložene dokaze in mu omogoči predložitev morebitnih ustreznih dokazov.

Vse dokaze bi bilo treba zbrati ob upoštevanju člena 4(3) KD. Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral poskrbeti, da razume pomen vseh dokazov, ki jih je v podporo prošnji predložil prosilec.

Tudi če si je prosilec resnično prizadeval zagotoviti vse izjave in dokumentacijo, ki jo ima na voljo, ter je zadovoljivo pojasnil, zakaj nekaterih dokazov ni bilo mogoče predložiti, lahko uradnik, ki vodi zadevo, v nekaterih primerih meni, da je nujno pridobiti dodatne informacije, da se pojasnijo vsa zadevna dejstva v zvezi s prošnjo. Dodatne informacije je mogoče pridobiti z dodatnimi izjavami prosilca ali njegovih družinskih članov, izvedenskimi mnenji, novimi pisnimi dokazi, natančnejšimi informacijami o državi izvora itd. Nacionalna zakonodaja in smernice lahko vključujejo časovne roke za zbiranje dodatnih informacij.

Razumljivo je, da prosilci svojih izjav pogosto ne morejo utemeljiti z neodvisnimi dokumentarnimi ali drugimi dokazili. Pri pridobivanju uradnih dokumentov iz države izvora lahko na primer obstajajo logistične ali z varnostjo povezane težave. Vendar lahko uradniku, ki vodi zadevo, vsaka predložena informacija močno pomaga pri oceni splošne verodostojnosti prošnje.

1.3.1 Zberite izjave prosilca. [nazaj]

Osebno pričevanje prosilca je po navadi najpomembnejši posamezni dokaz, včasih celo edini dokaz. Ta dokaz je mogoče zagotoviti na različne načine, vključno z osebnim razgovorom ali pisno izjavo ali na oba načina.

1.3.1.1 Osebni razgovor [nazaj]

Osebni razgovor bo za uradnika, ki vodi zadevo, največkrat glavni vir dokazov pri presoji prošnje. Zato je treba razgovor opraviti na način, da se zagotovi, da se od prosilca pridobijo kakovostni dokazi.

Smernice o tem, kako opraviti kakovosten razgovor, so na voljo v **praktičnem vodniku urada EASO za osebni razgovor**.

1.3.1.2 *Pisne izjave [nazaj]*

V nekaterih primerih bi lahko bile dopustne pisne izjave kot dodatni dokaz v podporo prošnji. Če so vključene nacionalne smernice v zvezi z dopustnostjo pisnih izjav, jih lahko najdete [tukaj](#).

1.3.2 *Zberite dokaze iz drugih virov. [nazaj]*

Prosilci lahko poleg lastnega pričevanja prek osebnega razgovora in/ali pisne izjave predložijo tudi dodatna dokazila v različnih oblikah.

Spodaj so na voljo smernice o najpogostejših vrstah predloženih dokazov in o tem, kako bi jih bilo treba obravnavati. Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral biti pri zbiranju dokazov iz drugih virov previden in pri tem upoštevati pravila o zaupnosti.

1.3.2.1 *Dokumenti, ki jih predloži prosilec. [nazaj]*

Vse dokumente, ki jih prosilec predloži kot dokaz v podporo svoji prošnji, je treba temeljito preučiti. Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral najprej zagotoviti, da je seznanjen s predloženimi dokumenti in njihovim pomenom za prošnjo. Poleg tega bi moral, kadar je mogoče, pridobiti informacije v zvezi z običajno pričakovano vsebino in obliko vseh predloženih dokumentov (npr. nalogi za prijetje, pozivi na sodišče). Take informacije se lahko pridobijo prek ustreznih informacij o državi izvora.

Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral biti tudi prepričan, da je prosilec predložene dokumente pridobil na ustrezen način. Če prosilec predloži dokument, ki ga navadno ne bi mogel pridobiti, lahko to vpliva na to, ali se lahko uradnik, ki vodi zadevo, na ta dokument sklicuje kot na posamezen potrditveni dokaz. Če je prosilec pridobil dokumente, za katere se ne pričakuje, da jih lahko poseduje, bi mu bilo treba omogočiti, da pojasni, kako jih je pridobil.

V potnih listih bi bilo treba preveriti vstopne/izstopne žige, vizume, dokaze o vrnitvi v državo izvora itd., da se potrdita zgodovina priseljevanja prosilca in njegov opis dogodkov za namene ocene verodostojnosti.

Kadar je tako strokovno znanje na voljo, lahko dokumente preučijo ustrezni strokovnjaki, da se ugotovi njihova pristnost oziroma ali obstajajo dokazi, da so ponarejeni. Če se ugotovi, da so dokumenti ponarejeni, bi bilo treba prosilcu omogočiti, da pojasni, kako jih je pridobil.

Če so vključene nacionalne smernice v zvezi s tem, ali je treba predložiti izvirne dokumente ali pa se sprejmejo kopije, jih lahko najdete [tukaj](#).

Če so vključene nacionalne smernice v zvezi s tem, ali mora prevode pridobiti prosilec ali organ države članice, jih lahko najdete [tukaj](#).

1.3.2.2 *Informacije o državi izvora [nazaj]*

Razpoložljivost kakovostnih informacij o državi izvora je ključna za postopek odločanja. Uradnik, ki vodi zadevo, mora biti prepričan, da so informacije, s katerimi razpolaga, ustrezne, natančne in najnovejše ter da so pridobljene iz različnih virov. Viri lahko vključujejo nacionalne enote za informacije o državi izvora, EASO, UNHCR in druge pomembne organizacije za človekove pravice.

Če informacij še ni na voljo, mora uradnik, ki vodi zadevo, po potrebi zahtevati ali poiskati informacije, pomembne za prošnjo.

Če so vključene nacionalne smernice v zvezi s pridobivanjem informacij o državah izvora, jih lahko najdete [tukaj](#).

1.3.2.3 *Drugi posamezni dokazi [nazaj]*

- **Izvedenska poročila [nazaj]**

Uradnikom, ki vodijo zadevo, so za pomoč pri postopku odločanja lahko na voljo različna izvedenska poročila. Taka poročila bi lahko zagotovil prosilec sam ali organ za presojo.

Prosilci se lahko sklicujejo na izvedenska poročila, v katerih so zagotovljene informacije v zvezi z njihovim posebnim kulturnim ozadjem, razmerami v državi ali drugimi okoliščinami, pomembnimi za prošnjo. Taka poročila so lahko zlasti uporabna, kadar informacije o državi izvora iz drugih virov niso na voljo ali kadar so take informacije nejasne ali preveč splošne.

Vendar to ne pomeni, da bi bilo treba taka poročila obravnavati enako kot informacije o državi izvora. Uradniki, ki vodijo zadeve, se morajo odločiti, kolikšen pomen pripisati takim poročilom pri ocenjevanju verodostojnosti zatrjevanih materialnih dejstev in poznejši oceni tveganja v zvezi z vrnitvijo.

Če so vključene nacionalne smernice v zvezi z zbiranjem izvedenskih poročil in okoliščinami, v katerih jih je mogoče zahtevati, jih lahko najdete [tukaj](#).

- **Zdravniška poročila in poročila psihologov [nazaj]**

Poročila strokovno usposobljenih kliničnih zdravnikov, ki jih priskrbijo države članice ali prosilec ali njegov zastopnik in ki podpirajo trditev, da je bil prosilec žrtev mučenja ali da je utrpel hudo škodo, bi morala imeti ustrezno težo pri odločitvi ([člen 18 PD \(prenovitev\)](#)). Uradnik, ki vodi zadevo, ni pristojen za to, da sam izvaja klinično presojo v zvezi z zdravniškimi dokazili ali zdravniškimi zadevami na splošno.

Zdravniška poročila lahko poleg ocene vprašanj, kot so dokazi mučenja, vključujejo tudi bistvene informacije v zvezi s sposobnostjo prosilca, da jasno in podrobno opiše, kaj se mu je zgodilo. Poročilo, ki potrjuje, da prosilec trpi zaradi travme in ima posledično težave z jasnim spominjanjem dogodkov, lahko na primer uradniku, ki vodi zadevo, pomaga pri odločitvi o tem, kako razlagati njegove dokaze ter kolikšen pomen pripisati očitnim pomanjkljivostim pri podrobnostih ali skladnosti.

- **Poročila o analizi jezika [nazaj]**

Uradniki, ki vodijo zadevo, lahko imajo dostop do poročil o analizi jezika, ki jih pripravijo jezikovni strokovnjaki, ki se s posamezniki pogovarjajo in jih poslušajo ter nato sprejmejo obrazloženo mnenje v zvezi z njihovim verjetnim krajem izvora.

Če so vključene nacionalne smernice v zvezi z dopustnostjo takih poročil in načinom njihovega pridobivanja, jih lahko najdete [tukaj](#).

- **Informacije drugih oseb (izjave prič) [nazaj]**

Poleg informacij, ki jih zagotovijo usposobljeni strokovnjaki na svojem področju, se lahko predložijo/zahtevajo tudi pričevanja drugih posameznikov ali skupin, ki bi lahko pomagala pri oceni verodostojnosti pričevanja prosilca. Tako pričevanje lahko zagotovijo različni viri, vključno z:

- družinskimi člani;
- šolami;
- političnimi skupinami;
- verskimi skupinami.

Take dokaze bi bilo treba natančno proučiti in jih oceniti, da se ugotovi, ali podpirajo ali nasprotujejo pričevanju prosilca. Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral pri zbiranju takih dokazov zlasti upoštevati vprašanje zaupnosti. Poleg tega bi moral ugotoviti, kakšen pomen pripisati takemu pričevanju in ali je priča sama po sebi zanesljiva priča.

- **Informacije organov države članice [nazaj]**

Mogoče je, da drugi državni organi razpolagajo z informacijami, ki lahko prispevajo k ugotavljanju materialnih dejstev v zvezi s prošnjo. Ustrezno je lahko na primer zahtevati informacije:

- o ujemanju prstnih odtisov v sistemu Eurodac;
- o vpisu zakonskih zvez;
- iz policijskih/sodnih evidenc;
- iz zdravstvenih evidenc (v skladu z nacionalno zakonodajo in smernicami se lahko zahteva soglasje prosilca).

Če uradniki držav članic posamezne dokaze zbirajo v državi izvora, bi morali posebej paziti, da s tem ne ogrožajo prosilca ali z njim povezanih oseb.

- **Informacije drugih držav članic [nazaj]**

V nekaterih okoliščinah je v zvezi s prosilcem morda primerno zahtevati informacije druge države članice, v kateri je v preteklosti prebival. Za vsak tak zahtevek se lahko zaradi vprašanj zaupnosti zahteva soglasje prosilca.

Če so vključene nacionalne smernice v zvezi z načinom vložitve takih zahtevkov, jih lahko najdete [tukaj](#).

Korak 2: Ocena verodostojnosti [nazaj]

Potem ko uradnik, ki vodi zadevo, zbere vse informacije in posamezne dokaze, bi se moral osredotočiti na oceno posameznih dokazov, ki podpirajo posamezno materialno dejstvo.

2.1 Povežite dokaze s posameznimi materialnimi dejstvi. [nazaj]

Uradnik, ki vodi zadevo, ne bi smel pozabiti, da se „materialnih dejstev“ ne sme enačiti z dokazanimi dejstvi v smislu „dejstev“, kakor se po navadi razumejo v sistemu civilnega prava, temveč so to predložene trditve, ki jih je treba v okviru azilnega postopka oceniti kot verodostojne ali ne.

Med celotnim procesom zbiranja dokazov je ključno zagotoviti, da so vsi zbrani dokazi pomembni za materialna dejstva v zvezi z zadevo. V številnih primerih se lahko nekatere vrste dokazov nanašajo na več materialnih dejstev (npr. osebni razgovor ali pisne izjave).

Za povezovanje posameznih dokazov z materialnimi dejstvi glej [predlogo](#).

2.2 Ocenite izjave prosilca v skladu s kazalniki verodostojnosti. [nazaj]

2.2.1 Ugotovite notranjo verodostojnost. [nazaj]

Notranja verodostojnost vključuje zadostnost podrobnosti in specifičnost ter skladnost.

2.2.1.1 Zadostnost podrobnosti in specifičnost [nazaj]

Kakšna raven podrobnosti se zahteva ali koliko podrobnosti je potrebnih?

Praviloma večje število sporočenih in razpoložljivih **podrobnosti** pomeni boljšo predstavo o stanju. To je posledica dejstva, da je o resničnih dogodkih, ki jih ljudje doživijo, navadno mogoče poročati bolj nazorno in spontano. Vendar uradnik, ki vodi zadevo, ne bi smel pozabiti, da lahko obstaja razumna razlaga, zakaj se prosilec ne more spomniti podrobnosti določenega dogodka, in bi moral paziti na morebitna izkrivljanja (glej tudi [razdelek 2.4 o dejavnih, ki bi lahko pripeljali do izkrivljanj](#)). Zato pomanjkanje podrobnosti ne vpliva v vseh primerih na verodostojnost.

Specifičnost vključuje zelo osebne in individualne okoliščine ter način, kako je prosilec dogodek doživel in pojasnil. Osrednja nit zgodbe je lahko v številnih primerih zelo podobna, vendar ima vsak primer svoje posebnosti, zaradi katerih je edinstven. V takih primerih je lahko koristno, da se ne namenja prevelika pozornost osrednjim elementom prošnje, temveč se večji poudarek nameni okoliščinam dogodka in tako ugotovijo posebnosti primera. Če v pričevanju prosilca ni nobene specifičnosti, je lahko to znak pomanjkanja verodostojnosti.

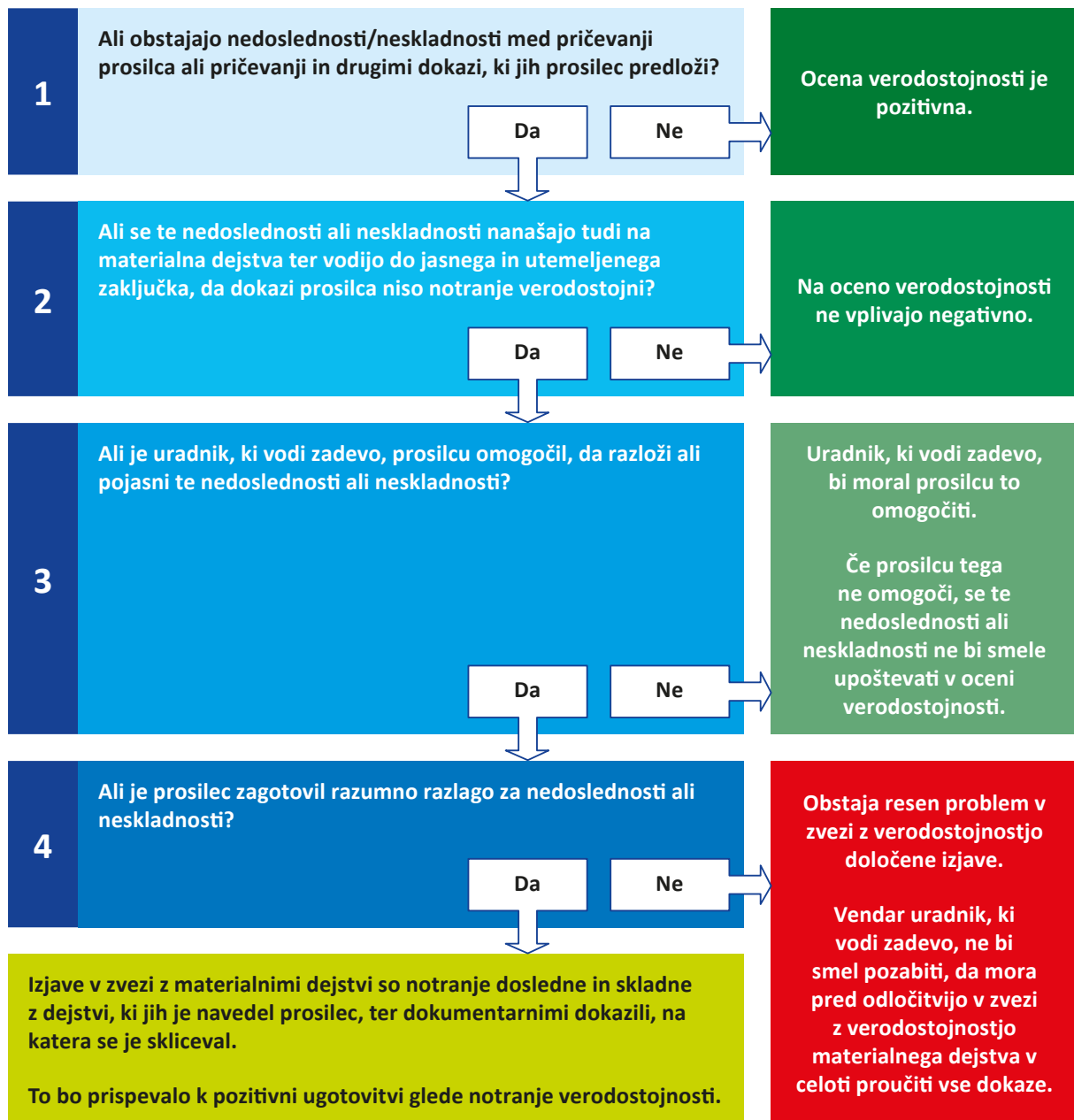
Navadno je osebni razgovor najpomembnejši vir informacij za pridobitev čim več podrobnosti in natančnih informacij, pri čemer je pridobivanje bistvenih podrobnosti večinoma odvisno od usposobljenosti uradnika, ki vodi razgovor (ustvarjanje dobrega počutja, dobre tehnike razgovora, poznavanje ozadja zadeve).

2.2.1.2 Skladnost [nazaj]

Skladnost na splošno pomeni, da materialna dejstva, ki jih predloži prosilec, ne vsebujejo neskladnosti, nasprotij in odstopanj. Povezana je z:

- ustnimi ali pisnimi izjavami, ki jih na splošno poda prosilec;
- različnimi navedbami v zvezi z isto temo v različnih časovnih obdobjih med postopkom;
- različnimi informacijami v zvezi z isto temo, pridobljenimi na podlagi drugih dokazov, ki jih predloži prosilec.

Spodaj predstavljen preskus v štirih fazah je lahko uporaben kot vodilo, kako bi moral uradnik, ki vodi zadevo, obravnavati (ne)dоследnosti:

2.2.1.3 Vedenje se ne bi smelo uporabljati kot kazalnik verodostojnosti. [nazaj]

Vedenje na splošno vključuje znake neverbalne komunikacije in način obnašanja, kot so ton glasu in govorna modulacija, nastop, stik z očmi in izraz na obrazu. To je najbolj opazno med osebnim razgovorom.

Uradnik, ki vodi zadevo, se na vedenje ne bi smel zanašati kot na kazalnik verodostojnosti. Ugotovitve, ki temeljijo na vedenju prosilca, so lahko pogosto enake enostavnim domnevam in subjektivnim presojam na podlagi nagonskih čutenj.

2.2.2 Ugotovite zunanjo verodostojnost. [nazaj]

Zunanja verodostojnost je povezana s skladnostjo z informacijami o državah izvora, znanimi dejstvi in drugimi posameznimi dokazi, ki jih zbere organ za presojo.

2.2.2.1 *Skladnost z informacijami o državi izvora [nazaj]*

Informacije o državi izvora se lahko uporabijo za več vidikov obravnave prošnje. Uporabijo se lahko za potrditev prosilčevega pričevanja v zvezi z materialnimi dejstvi in za oblikovanje dopolnilnih dokazov, ki se uporabijo pri oceni tveganja v zvezi z vrnitvijo.

- **Potrditvene informacije o državi izvora**

Če objektivne informacije o državi izvora podpirajo dokaze prosilca, ni resnega razloga za dvom, zatrjevano dejstvo pa se lahko sprejme.

- **Nasprotujoče informacije o državi izvora**

Informacije o državi izvora, ki jasno nasprotujejo zatrjevanim materialnim dejstvom, negativno vplivajo na verodostojnost. Zato bi morale biti prosilcu omogočeno, da poda dodatna pojasnila.

- **Pomanjkanje informacij o državi izvora**

Pomanjkanje informacij o državi izvora ne pomeni nujno, da se zatrjevano dejstvo ali dogodek ni zgodil. Vzroki so lahko na primer omejen dostop do informacij v državi izvora ali pa dogodek manjšega obsega in pomena itd. Zato pomanjkanje informacij o državi izvora samo po sebi ne bi smelo pripeljati do negativne ugotovitve v zvezi z verodostojnostjo.

2.2.2.2 *Skladnost s splošno znanimi informacijami [nazaj]*

Nekatera dejstva so splošno znana in jih ni mogoče razumno izpodbijati (kot so na primer zakoni fizike). Navedena dejstva niso odvisna od različnih kulturnih dojemaj. Takih dejstev naj navadno ne bi bilo treba podpreti z dodatnimi dokazi. Da bi bilo pričevanje prosilca ugotovljeno kot verodostojno, bi morale biti skladno s takimi splošno znanimi informacijami. Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral biti pri uporabi tega koncepta previden, da ga ne razširi na pojme, ki se mu zdijo samoumevni zaradi njegovega socialnega, kulturnega in osebnega ozadja.

2.2.2.3 *Skladnost z drugimi posameznimi dokazi [nazaj]*

Drugi posamezni dokazi lahko vključujejo izjave vzdrževanih oseb in prič, dokumente drugih državnih organov, izvedenska poročila itd. Taki posamezni dokazi lahko izjave prosilca podprejo ali jim nasprotujejo. Najprej je treba oceniti notranjo verodostojnost navedenih posameznih dokazov. Če posamezni dokaz nasprotuje izjavam prosilca, mora uradnik, ki vodi zadevo, to obravnavati in prosilcu omogočiti, da pojasni nedoslednosti. Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral to pojasnilo upoštevati.

2.2.3 Ugotovite verjetnost. [nazaj]

Da bi bilo zaporedje dogodkov verjetno, mora imeti lastnost verjetnega in se mora razumni osebi zdeti mogoče.

Uradniki, ki vodijo zadevo, se morajo zavedati, da bi bilo treba koncept verjetnosti uporabljati previdno, vsaj zato, da se preprečijo špekulacije in subjektivne domneve ali predsodki. Zatrjevano dejstvo je lahko v celoti verjetno, če se obravnava ob upoštevanju okoliščin prosilca, vključno s spolom, starostjo, spolno usmerjenostjo, spolno identiteto, izobrazbo, socialnim in kulturnim ozadjem, življenjskimi izkušnjami in okoliščinami v državi izvora ali kraju običajnega prebivališča itd. Uradnik, ki vodi zadevo, bi se moral zavedati, da lahko obstajajo razlike med njegovim in prosilčevim pogledom, kar bi lahko posledično pojasnilo očitno neverjetnost.

Ugotovitev neverjetnosti mora temeljiti na razumno izpeljanih in objektivno utemeljenih nasprotjih, uradnik, ki vodi zadevo, pa bi moral predložiti jasne razloge za ugotovitev, da pričevanje ni verjetno.

Za povezovanje posameznih dokazov z materialnimi dejstvi glej [predlogo](#).

2.3 Ocenite dokumente. [nazaj]

Dokumente bi bilo treba oceniti v skladu z naslednjimi koraki:

- **Pomembnost [nazaj]**

Ustreznost se nanaša na to, ali je dokument povezan z določenim materialnim dejstvom. Ustreznost mora pojasniti prosilec.

- **Obstoj [nazaj]**

Obstoj se nanaša na to, ali na podlagi splošnih informacij vrsta dokumenta obstaja.

- **Vsebina [nazaj]**

Oceniti je treba naslednje vidike:

- Ali vsebuje kakršna koli notranja nasprotja?
- Ali je skladna z izjavami prosilca?
- Ali je skladna z informacijami o državi izvora?
- Ali je dokument natančen? Natančnost se nanaša na raven podrobnosti, ki so pomembne za določeno materialno dejstvo.
- Ali je dokument neposredno povezan z materialnim dejstvom? Ali informacije prihajajo iz neposrednega vira ali so opis izjav prosilca?

- **Oblika [nazaj]**

Oblika dokumenta je pomembna za oceno njegove avtentičnosti. Odvisno od nacionalne prakse lahko vključuje oceno s strani strokovnjaka ali primerjavo z referenčnim gradivom. Uradnik, ki vodi zadevo, mora biti previden, kadar sprejema odločitev o avtentičnosti le na podlagi oblike dokumenta, saj v nekaterih državah za določene vrste dokumentov morda ne obstaja standardizirana oblika.

- **Narava [nazaj]**

Element narave dokumenta se nanaša na to, ali je predloženi dokument izvirnik ali kopija, v kakšnem stanju je, ali je poškodovan in ali obstajajo znaki sprememb. Izvirni dokumenti naj bi navadno imeli pri oceni večjo vrednost. Vendar bi se moral uradnik, ki vodi zadevo, zavedati, da nekaterih dokumentov ni mogoče pridobiti v izvirniku.

- **Avtor [nazaj]**

Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral preveriti usposobljenost avtorja, njegovo objektivnost in/ali ustrezne izkušnje.

Dokumente bi bilo treba obravnavati skupaj z drugimi posameznimi dokazi, ki prispevajo k ugotavljanju določenega materialnega dejstva, ki naj bi ga podpirali, ter z drugimi elementi ocene verodostojnosti. Dokument je treba oceniti enako kot vsak drug posamezni dokaz. Neprimerno je dokumentu pripisati nepomembnost, ne da bi se navedli razlogi za to odločitev na podlagi razpoložljivih dokazov – tj. objektivne informacije iz države z navedbo virov, kar zadeva njegovo zanesljivost, skupaj z drugimi dokazi o tem vprašanju.

Več informacij o dokumentih, ki jih predloži prosilec, je na voljo v [razdelku 1.3.2.1](#).

Za ugotavljanje verodostojnosti glej [predlogo](#).

2.3.1 Ocenite zdravniška dokazila in dokazila psihologov. [nazaj]

Zdravniška dokazila ali dokazila psihologov so zelo specifična vrsta dokazov, ki jih pripravi strokovno usposobljena oseba. Uradnik, ki vodi zadevo, ne bi smel izražati zdravstvenega mnenja ali mnenja o zdravljenju, ki ga je predpisal zdravnik. Zdravnik naj ne bi presojal o verodostojnosti ali pravnih zadevah.

Zdravniška poročila in poročila psihologov bi morala vključevati zadostne informacije v zvezi z usposobljenostjo zdravstvenih strokovnjakov in metodami pri pregledih, da se omogoči neodvisna ocena njihove zanesljivosti. V skladu z nacionalnimi smernicami lahko tako oceno opravi uradnik, ki vodi zadevo, ali strokovnjak.

V primerih, ki vključujejo navedbe o mučenju, bi bilo na primer treba zdravniška poročila oceniti v skladu z [Istanbulskim protokolom](#).

Če uradnik, ki vodi zadevo, dvomi, lahko v skladu z nacionalno prakso zahteva drugo mnenje. Če so vključene ustrezne nacionalne smernice, jih lahko najdete [tukaj](#).

2.4 Upoštevajte individualne in posredne dejavnike, ki bi lahko pripeljali do izkrivljanj. [nazaj]

Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral pri proučevanju verodostojnosti dokazov, ki podpirajo materialna dejstva, upoštevati, da lahko individualni položaj in osebne okoliščine prosilca resno vplivajo na to, kako ta vidi in predstavi dogodke v zvezi s prošnjo. Do nekaterih izkrivljanj pri prejemu in razlagi informacij lahko pride tudi zaradi življenjskih okoliščin in delovnih izkušenj ter predsodkov uradnika, ki vodi zadevo.

Take pojave, ki so tipična posledica človeške narave, je praktično nemogoče preprečiti. Vendar se jih je pri osebnem razgovoru (glej [praktični vodnik urada EASO za osebni razgovor](#)) in oceni verodostojnosti treba zavedati. Poleg tega je treba vedno proučiti, ali so morda taki individualni in subjektivni dejavniki vplivali na kazalnike verodostojnosti oziroma bi lahko pojasnili očitno nedoslednost ali neskladnost v izjavah prosilca.

Številni dejavniki izkrivljanja so pogosto medsebojno povezani. Osebe, ki delajo na področju azila, morajo te dejavnike nujno poznati. Spodaj je naveden neizčrpen seznam možnih dejavnikov, ki bi lahko pripeljali do izkrivljanj.

2.4.1 Dejavniki, povezani s prosilcem [nazaj]

Ustne izjave so glavni (zelo pogosto edini) dokazi, ki jih zagotovi prosilec. Uradnik, ki vodi zadevo, mora pri oceni njihove verodostojnosti paziti, ali je imel prosilec možnost, da se dejstev pravilno spomni in jih predstavi, ter ali so bile predstavljene informacije ustrezno prejete in razumljene. Na ta postopek lahko pomembno vplivajo številni dejavniki.

2.4.1.1 Spomin [nazaj]

Človeški spomin ima več plasti in omejitev, kar je treba upoštevati pri delu s prosilci za azil, ki se lahko v svojih izjavah pogosto zanašajo le na svoj spomin. Spomniti se datumov in podrobnosti dogodka, ki se je zgodil že pred mnogimi leti, ali opisati ljudi, ki so jih nekoč srečali, je lahko zelo težavna naloga.

Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral imeti pri osebnem razgovoru in poznejši analizi rezultatov realna pričakovanja glede ravni podrobnosti o daljnih, pogosto travmatičnih spominih. Na količino in kakovost informacij, ki se jih prosilec lahko spomni, vpliva tudi način izvedbe razgovora. Na primer sugestivnim vprašanjem bi se bilo treba med razgovorom izogibati, saj lahko vplivajo na prosilčev opis dogodkov. Dodatne smernice so na voljo v [praktičnem vodniku urada EASO za osebni razgovor](#).

2.4.1.2 Travma in posttravmatska stresna motnja [nazaj]

Ustrezno zdravniško poročilo ali mnenje psihologa v prosilčevem spisu sta po navadi jasna dokaza, da je zadevna oseba doživela nekaj tako travmatičnega, da ima resne težave pri navajanju preteklih dogodkov, sledenju zadevi in podajanju strukturiranega opisa ali pa tega niti ni sposobna. Travmatične izkušnje bi lahko povzročile tudi strah in pomanjkanje zaupanja, kar bi lahko vplivalo na količino in kakovost informacij, ki jih je prosilec pripravljen zagotoviti.

Izjave oseb, ki so doživele travmo ali trpijo za posttravmatsko stresno motnjo, so navadno razdrobljene, se ne skladajo s časovnim potekom in niso plod razuma, temveč jih sprožajo občutki. Travmatizirana oseba se lahko izogiba pogovoru o bolečih izkušnjah.

Priporoča se, da se namesto subjektivnim elementom strahu, ki jih je podal prosilec, pripiše večji pomen objektivnim okoliščinam v zadevi. Pri proučevanju prošnje travmatizirane osebe, uradnik, ki vodi zadevo, pri uporabi kazalnikov verodostojnosti ne bi smel imeti enakih pričakovanj (glej [razdelek 2.2 o uporabi kazalnikov verodostojnosti](#)). Zlasti bi moral biti previden pri negativnih ugotovitvah v zvezi z verodostojnostjo, ki jih sprejme na podlagi izjav prosilca.

Poleg tega je treba opozoriti, da lahko do travmatičnih dogodkov ali izkušenj pride po odhodu iz države izvora tudi v državi, v kateri poteka azilni postopek.

2.4.1.3 Druge psihološke in zdravstvene težave [nazaj]

Vzrok za težave pri navajanju jasnih in doslednih izjav so lahko tudi zdravstvene težave in odvisnosti prosilca, tj. jemanje močnih zdravil, duševne motnje, depresija ali odvisnost od drog ali alkohola. Pomanjkanje znanja o teh dejavnikih in njihova neučinkovita obravnava lahko prispevata k napačnim sklepom v zvezi z verodostojnostjo.

2.4.1.4 Starost [nazaj]

Starost je lahko ključen dejavnik, ki ga je treba upoštevati pri oceni verodostojnosti. Zlasti je pomemben v primerih mladoletnikov brez spremstva ali v primerih, kjer so otroci zaslišani kot priče v zadevah njihovih staršev (skrbnikov).

Izjave otroka so lahko nedosledne in lahko vključujejo nejasne izraze ali izjave, ki so jih slišali pri odraslih, s katerimi so potovali, ali sorodnikov itd. Zato je pomembno, da razgovor poteka na otroku prijazen način (glej **praktični vodnik urada EASO za osebni razgovor**).

Starost je pomemben dejavnik v času dajanja izjav in v obdobju, ko se je dogodek zgodil.

Izkrivljanja, povezana s starostjo, so lahko glede na okoliščine pomembna tudi pri starejših osebah.

2.4.1.5 Izobrazba [nazaj]

Razlike v ravni izobrazbe lahko vplivajo na sposobnost prosilca, da dogodke prepozna in se jih spominja ter ubesedi potrebno vsebino ali ustrezno razume vprašanja. Kratki in neposredni odgovori ali napake pri datumih in oddaljenosti lahko kažejo na omejeno besedišče, omejeno splošno znanje, nesposobnost razumevanja in opisovanja abstraktnih izrazov ali pomanjkanje ozaveščenosti, da je potreben natančen opis.

2.4.1.6 Kultura, religija in prepričanja [nazaj]

Kultura, religija in prepričanja osebe določajo, kako sama opredeli svojo identiteto, dojema socialne vloge in razmerje moči ter razume, tolmači in ponovi informacije. Datumi, letni časi, razdalje, obdobje vključenosti v družbo ali v javno življenje, pojem ožje družine in telesna govorica se lahko glede na navedene dejavnike razlikujejo.

V zvezi s tem so pomembni tudi drugi dejavniki, kot so izobrazba, starost, jezik, spol ali družbeni položaj in običaji.

Uradnik, ki vodi zadevo, bi se moral pri oceni verodostojnosti prošnje zavedati morebitnih razlik zaradi kulturnega in/ali verskega ozadja. Pogosto so potrebne medkulturne kompetence, da se na prejete informacije pogleda z različnih strani in razrešijo izjave, ki so očitno neskladne s kulturnimi normami.

Vendar uradnik, ki vodi zadevo, prosilca ne bi smel imeti za „ujetnika“ svoje kulture, vnaprej domnevati, da ima oseba z določenim kulturnim ali verskim ozadjem določen način vedenja, in posledično ne obravnavati morebitnega dvoma v zvezi z verodostojnostjo. Šele kadar uradnik ne dobi odgovora na vprašanje, bi moral preveriti, ali so razlog za posamezen dvom v zvezi z verodostojnostjo kulturne, družbene, verske ali druge ovire.

2.4.1.7 Spolna usmerjenost in spolna identiteta [nazaj]

Vprašanja, povezana s spolno usmerjenostjo in spolno identiteto, so lahko pogosto občutljiva in zahtevajo posebno znanje o tej temi, pri oceni verodostojnosti pa jim je treba nameniti posebno pozornost. Uradnik, ki vodi zadevo, te zahteve ne bi smel razumeti v smislu, da je treba v tem primeru vsako trditev prosilca sprejeti brez presoje. Vendar sta potrebna visoka raven ozaveščenosti ter spoštovanje človekovega dostojanstva in raznolikosti, saj je pričevanje prosilca v takih primerih neposredno povezano z zelo občutljivimi osebnimi vprašanji.

Osebe, katerih prošnje so povezane s spolno usmerjenostjo in spolno identiteto, ki v njihovi državi izvora nista sprejemljivi, morajo pogosto prikriti pravo identiteto, občutke in stališča, da bi se izognili občutku sramu, osami in stigmatizaciji ter zelo pogosto tudi tveganju nasilja. Stigmatizacija in občutki sramu lahko prosilca še dodatno ovirajo pri razkrivanju informacij v okviru azilnega postopka. Obstajajo številni primeri, v katerih prosilec šele v poznejši prošnji razkrije, da je lezbijka, gej, biseksualna, transseksualna ali interseksualna oseba.

Uradnik, ki vodi zadevo, bi se moral vzdržati stereotipnih domnev v zvezi z vedenjem ali videzom pripadnikov spolnih manjšin, pri čemer bi moral upoštevati, da lahko na tega prosilca močno vplivajo drugi dejavniki, kot so kulturno in socialno ozadje, izobrazba in spol.

2.4.1.8 Spol [nazaj]

Spol ne zadeva biološkega spola, temveč se nanaša na posebna pričakovanja v zvezi z vedenjem žensk in moških v družbi, na razmerje moči med spoloma, njihovo vlogo in ustrezne lastnosti v družbi. Vloge spolov ne vplivajo samo na posameznikovo doživetje sebe, temveč tudi na vedenje, odnos do družbenega in političnega življenja ter načine preganjanja ali povzročanja škode, ki se lahko razlikujejo glede na spol žrtve in storilca.

Prosilec se morda ne zaveda, da se določeno vedenje do njega lahko šteje za kršitev njegovih človekovih pravic, če so z njim tako ravnali celotno življenje. Po drugi strani lahko stigmatizacija in občutki sramu prosilca ovirajo pri razkrivanju informacij.

2.4.2 Dejavniki, povezani z uradnikom, ki vodi zadevo [nazaj]

Delo na področju azila pomeni nenehno delo z ljudmi iz različnih kultur, z različnim socialnim ozadjem in življenjskimi izkušnjami. To je eden od dejavnikov, zaradi katerih je delo uradnika, ki vodi zadevo, zanimivo. Vendar je uradnik, ki vodi zadevo, tudi oseba, v tem zahtevnem delovnem okolju pa lahko doživlja stres in nezadovoljstvo.

Na objektivnost uradnika, ki vodi zadevo, lahko vplivajo različni dejavniki:

2.4.2.1 Zavedajte se učinkov stresa, delovne obremenitve in rokov. [nazaj]

Stres, delovna obremenitev in kratki roki pogosto nastopijo skupaj ter lahko odločilno vplivajo na končno obravnavo prošnje.

Uradnik, ki vodi zadevo, naj bi pri svojem vsakodnevnem delu izpolnjeval količinske cilje in pravočasno sprejemal dobro utemeljene odločitve, poleg tega pa se sooča s prosilci, ki ne sodelujejo ali katerih osebne izkušnje so zelo travmatične.

Ne smemo pozabiti, da ima uradnik, ki vodi zadevo, zasebno življenje, ki lahko prav tako prispeva k težavam in stresnim situacijam, ki lahko vplivajo na njegov odnos do dela ter sposobnost obvladovanja stresa na delovnem mestu. Postopek ocene verodostojnosti lahko ovira celo tako nepomembna stvar, kot je lakota, glavobol ali razdraženost. Usposobljen uradnik, ki vodi zadevo, se mora navedenih dejavnikov zavedati in si nenehno prizadevati za njihov čim manjši vpliv.

Uradnik, ki vodi zadevo, bi se moral pred odločitvijo v zvezi z verodostojnostjo določenega dokaza ali splošno verodostojnostjo poskusiti osredotočiti samo na specifično zadevo. Pred dokončno odločitvijo v zvezi z verodostojnostjo je lahko koristen kratek odmor.

2.4.2.2 Zavedajte se učinka dolgotrajne izpostavljenosti pričevanjem, povezanim z azilom. [nazaj]

Več let izpostavljenosti pričevanjem prosilcev o mučenju in zlorabah (ki niso vedno verodostojna) lahko povzroči različne posledice, od rutinskega dela in nezmožnosti nepristranske in individualne obravnave posamezne zadeve, do sekundarne travmatizacije ter simptomov, podobnih tistim, ki jih kažejo osebe, ki trpijo za posttravmatsko stresno motnjo.

Dolgotrajna izpostavljenost zgodbam, povezanim z azilom, bi lahko uradnika, ki vodi zadevo, odvrnila od tega, da se poglobi v izjave, zato da bi se izognil opisom travmatičnih dogodkov, ali pa bi pri njem lahko povzročila „sekundarni travmatični stres“ ali „pomanjkanje sočutja v zadevah“. V takih primerih bi se lahko uradnik, ki vodi zadevo, bolj nagibal k neutemeljenim odločitvam brez izvedbe ustrezne ocene verodostojnosti.

2.4.2.3 Izogibajte se predsodkom in stereotipom. [nazaj]

Kategorizacija oseb z uporabo stereotipov na podlagi spomina ali opravljanja ponavljajočih se nalog je ob prvem stiku z osebami običajna in večina od nas to počne. Vendar se je treba tega zavedati ter ne glede na pretekle osebne in poklicne izkušnje vedno ostati odprtega duha. V nasprotnem primeru opis dogodkov prosilca morda ne bo ustrezno razumljen ali bo razumljen celo napačno.

Cilj je preprečiti sprejetje vnaprejšnjega sklepa v zvezi z verodostojnostjo pri prosilcu z očitno podobnimi značilnostmi, kot so jih imeli prosilci v več preteklih zadevah, pri katerih je prišlo do določenih ugotovitev v zvezi z verodostojnostjo.

2.4.2.4 Pomen samoocenjevanja in nadzora [nazaj]

Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral razmisliti o svojem delovanju in potrebah ter morebitnih težavah, s katerimi se je srečal pri obravnavi nekaterih zadev, povezanih z azilom. Morda je priporočljivo, da o njih razpravlja s sodelavci, psihologom ali nadzornikom, da bi prejel potrebno podporo ter bolje spoznal svoje znanje in spretnosti ali da bi ugotovil potrebo po dodatnem in/ali osvežitvenem usposabljanju.

Pomanjkanje pozitivnih povratnih informacij, nejasna pričakovanja nadrejenih ali kazalniki uspešnosti pogosto povzročajo stres in lahko vodijo do izgorelosti. Redni nadzor in odziv na pomisleke uradnika, ki vodi zadevo, lahko izboljšata poklicno motivacijo ter olajšata izmenjavo izkušenj.

2.4.3 Dejavniki, povezani z okoliščinami razgovora [nazaj]

Na izjave prosilca lahko vplivajo različni vidiki, povezani z okoliščinami razgovora: formalni okvir pogovora, ki je lahko za prosilca že sam po sebi stresen; pričakovanje, da bo o zadevah, povezanih z osebnim življenjem, moral razpravljati z neznanci; prisotnost otroka, ki odvrta pozornost prosilca; časovni pritisk zaradi omejenega časa, ki je na voljo za razgovor. Vse to bi bilo treba ustrezno obravnavati pred razgovorom in med njim, da se čim bolj zmanjša vpliv okoliščin razgovora na izjave, poleg tega pa je to potrebno upoštevati tudi med analizo verodostojnosti prosilca.

Treba se je zavedati, da prosilec ustne izjave zelo pogosto poda v jeziku, ki ni njegov prvi jezik, in/ali prek tolmača. Ta dejavnik je lahko razlog za izkrivljanja, ki se ga mora uradnik, ki vodi zadevo, zavedati.

Naloga organa, pristojnega za odločanje o azilu, je zagotoviti zanesljivega in usposobljenega tolmača, ki bo udeležen v razgovoru. Vendar je tudi tolmač človek, zaradi česar neizogibno deluje kot dodatni „filter“ za informacije, ki jih sliši ali prebere.

Informacije o vlogi tolmača so na voljo v **praktičnem vodniku urada EASO za osebni razgovor**.

Mogoči rezultati izkrivljanj, povezani z jezikovnimi ovirami in okoliščinami razgovora, so naslednji:

- Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral pri oceni verodostojnosti upoštevati, da so lahko nekatere **očitne nedoslednosti ali neskladnosti v prosilčevih izjavah ali prevedenih dokumentih posledica jezikovnih ovir** (npr. ena beseda ima lahko glede na kontekst različne pomen, tolmačevo nepoznavanje pravilne ustreznice za besedo v jeziku države azila).
- **Nelagodje, sram ali pomanjkanje zaupanja v tolmača**, ki ga prosilec čuti med razgovorom, ga lahko ovira pri razkritju resnice ali podrobnejših informacij. V takih primerih bi lahko bili pomembni tudi drugi, zgoraj navedeni dejavniki, kot so spol, kulturno ozadje in strah pred stigmatizacijo.
- Drug vidik rezultatov bi lahko bila trditev prosilca, da so neskladnosti med njegovo trenutno izjavo in preteklimi izjavami posledica **pomanjkanja jezikovne usposobljenosti tolmača** (ali prosilčevega lastnega neznanja jezika, če storitev tolmačenja ni bila uporabljena), čeprav so bile njegove izjave preprosto neskladne.

Uradnik, ki vodi zadevo, mora prosilcu vedno (kadar je mogoče) omogočiti, da odpravi očitne nedoslednosti, in končno oceniti, ali je pojasnilo v danem primeru sprejemljivo.

2.5 Določite, katera materialna dejstva bodo sprejeta. [nazaj]

2.5.1 V celoti preglejte vse dokaze, povezane s posameznim materialnim dejstvom. [nazaj]

Uradnik, ki vodi zadevo, se v zvezi z verodostojnostjo materialnega dejstva ne bi smel odločati na podlagi ločenega pregleda posameznih dokazov. Vsakemu posameznemu dokazu, dokumentarnemu in ustnemu, je treba glede na njegov pomen pripisati velik ali majhen pomen. Ocena vsakega posameznega dokaza in okoliščine dokaza bodo vplivale na njegovo „kakovost“ in njegov pomen za zadevo ter s tem na pomen, ki bi mu ga moral uradnik, ki vodi zadevo, pripisati. Uradnik, ki vodi zadevo, pri pregledu vseh posameznih dokazov, povezanih s posameznim

materialnim dejstvom, in ugotavljanju njihovega pomena te dokaze loči glede na to, ali to dejstvo potrjujejo ali mu nasprotujejo.

2.5.1.1 Določite, katera dejstva so ugotovljena (sprejeta) oziroma niso ugotovljena (zavrnjena). [nazaj]

S pregledom dokazov kot celote bo lahko uradnik, ki vodi zadevo, materialna dejstva sprejel ali zavrnil.

Sprejeta dejstva: Zatrjevano dejstvo se lahko sprejme, če so ob upoštevanju individualnih in kontekstualnih okoliščin prosilca ter po potrebi razumnosti pojasnil prosilca glede potencialno neugodnih ugotovitev v zvezi z verodostojnostjo prosilčeve izjave o navedenem dejstvu:

- dovolj podrobne;
- notranje skladne;
- skladne z informacijami, ki jih zagotovijo družinski člani in priče;
- skladne z razpoložljivimi specifičnimi in splošnimi objektivnimi informacijami;
- verjetne, kadar se obravnavajo ob upoštevanju individualnih in kontekstualnih okoliščin prosilca;
- ter zlasti kadar jih podpirajo prepričljivi dokumentarni ali drugi dokazi (tj. glede na verodostojnost, zanesljivost in težo takih dokazov).

Zavrnjena dejstva: Zatrjevano dejstvo se lahko zavrne, če ob upoštevanju razumnosti pojasnil prosilca glede potencialno neugodnih ugotovitev v zvezi z verodostojnostjo ter individualnih in kontekstualnih okoliščin prosilca prosilčeve izjave o navedenem dejstvu niso dovolj podrobne, skladne, verjetne in/ali jim nasprotujejo drugi zanesljivi objektivni dokazi.

2.5.1.2 Določite, katera dejstva so še vedno nejasna. [nazaj]

Obstajajo lahko dejstva, ki so notranje verodostojna (skladna in verjetna) ter ne nasprotujejo razpoložljivim specifičnim in splošnim informacijam, pomembnim za prosilčevo zadevo, vendar so še vedno nejasna, ker jih ne podpirajo dokumentarni ali drugi dokazi ali ker zanje še vedno obstaja dvom. Te vidike je treba dodatno oceniti, da se ugotovi, ali naj se sprejmejo ali zavrnejo.

2.5.2 Za tista materialna dejstva, ki so še vedno nejasna, uporabite člen 4(5) KD (dvom se razlaga v korist prosilca). [nazaj]

Ne glede na prizadevanja prosilca in organa presoje pri zbiranju dokazov za utemeljitev materialnih dejstev, ki jih je navedel prosilec, lahko v zvezi z nekaterimi dejstvi še vedno obstaja določena negotovost.

V takih primerih člen 4(5) KD uradniku, ki vodi zadevo, omogoča, da se jasno odloči glede sprejemljivosti zatrjevanega materialnega dejstva in odpravi dvome:

„Kadar države članice uporabljajo načelo, po katerem je dolžan prošnja za mednarodno zaščito utemeljiti prosilec, in kadar vidiki izjav prosilca niso utemeljeni z dokumentarnimi ali drugimi dokazi, teh vidikov ni treba potrditi, kadar so izpolnjeni naslednji pogoji:

- (a) prosilec se je kar najbolj potrudil za utemeljitev svoje prošnje;**
- (b) vsi ustrezni elementi, ki so na voljo prosilcu, so bili predloženi, glede morebitne odsotnosti drugih ustreznih elementov pa je bila predložena zadovoljiva razlaga;**
- (c) ugotovljeno je, da so prosilčeve izjave skladne in verjetne ter ne nasprotujejo dostopnim specifičnim in splošnim informacijam, povezanim s prosilčevim primerom;**
- (d) prosilec je zaprosil za mednarodno zaščito, kakor hitro je bilo to mogoče, razen če lahko prosilec izkaže tehten razlog, zakaj tega ni storil, in**
- (e) ugotovljena je bila splošna verodostojnost prosilca.“**

Člen 4(5) KD je v sistemih nekaterih držav članic znan tudi kot načelo „dvom se razlaga v korist prosilca“.

Pet meril iz člena 4(5) KD je kumulativnih. To pomeni, da bi se moral uradnik, ki vodi zadevo, prepričati, da je izpolnjenih vseh pet (v določenem obsegu). Ko je izpolnjenih vseh pet meril, bi moral uradnik, ki vodi zadevo,

uporabiti **člen 4(5) KD** (načelo „dvom se razlaga v korist prosilca“) in materialno dejstvo sprejeti. Navsezadnje ne bi bilo razloga, da tega ne bi storil.

Vendar bi moral uradnik, ki vodi zadevo, točke (a), (b), (c), (d) in (e) razumno pretehtati, pri čemer bi moral upoštevati individualne in kontekstualne okoliščine prosilca. To pomeni, da bi moral uradnik, ki vodi zadevo, oceniti, v kakšnem obsegu je posamezno merilo izpolnjeno ali ni izpolnjeno; lahko se zgodi, da bo merilo, izpolnjeno v velikem obsegu (npr. zelo močne izjave), pomenilo nadomestilo za merilo, izpolnjeno v manjšem obsegu (npr. slabo pojasnilo v zvezi s tem, zakaj ni bila vložena prošnja za mednarodno zaščito, kakor hitro je bilo to mogoče).

Glej razdelek 1.2.1 za dodatne smernice o točkah (a) in (b) ter razdelke 2.2 do 2.4 za dodatne smernice o točki (c). V tem razdelku so na voljo dodatne smernice o točki (e):

Ugotovljena je bila splošna verodostojnost prosilca (člen 4(5)(e) KD):

Uradnik, ki vodi zadevo, bo pri ocenjevanju, ali je materialno dejstvo ugotovljeno, preveril tudi t. i. „preteklo verodostojnost“ prosilca. Z drugimi besedami, upošteval bo (pozitivne/negativne) ugotovitve v zvezi z verodostojnostjo, ki jih je sprejel pri ocenjevanju drugih materialnih dejstev.

Poleg tega lahko nekatera dejstva postanejo pomembna pri oceni splošne verodostojnosti prosilca, čeprav ne štejejo za materialna dejstva kot taka.

Na splošno preteklo verodostojnost prosilca lahko vplivajo tudi drugi dejavniki:

- obnašanje, ki kaže, da prosilca ni strah ali ga je prenehalo biti strah vrnitve v domovino, ali
- vedenje prosilca, ki je lahko znak, da prikriva informacije, zavaja ali ovira oziroma zavira obravnavo ali rešitev prošnje.

Vsakemu dejavniku je treba pripisati pomen na podlagi okoliščin v zadevi. Uradnik, ki vodi zadevo, bi moral upoštevati, da lahko točke, ki govorijo prosilcu v prid, prevladajo nad točkami, ki govorijo zoper njega.

Če uradnik, ki vodi zadevo, odloči, da je splošna verodostojnost nezadostna v taki meri, da materialno dejstvo zavrne, mora pojasniti, zakaj meni, da negativno vpliva na verodostojnost prošnje.

Po zaključku ocene verodostojnosti je treba vsako materialno dejstvo razvrstiti kot sprejeto ali zavrnjeno, kar kaže to, da je uradnik, ki vodi zadevo, sprejel jasno odločitev o vsakem materialnem dejstvu.

Glede sprejemanja in zavračanja materialnih dejstev glej [predlogo](#).

Korak 3: Ocena tveganja [nazaj]

Ocena tveganja je v prihodnost usmerjena analiza za oceno potrebe po mednarodni zaščiti posameznega prosilca.

Prosilcu se ni treba izkazati za verodostojnega pri vseh vidikih prošnje, da se mu dodeli mednarodna zaščita.

Uradnik, ki vodi zadevo, bo v okviru obravnave prošnje pred sprejetjem končnega sklepa opravil oceno tveganja na podlagi vseh sprejetih materialnih dejstev.

3.1 Analizirajte utemeljen strah pred preganjanjem/utemeljeno tveganje za resno škodo. [nazaj]

Analiza utemeljenega strahu prosilca in utemeljenega tveganja za resno škodo, ki bi mu lahko bil izpostavljen ob vrnitvi, je zadnja faza obravnave prošnje za mednarodno zaščito. Z analizo se na podlagi dejstev, s katerimi uradnik, ki vodi zadevo, razpolaga med sprejemanjem odločitve, prouči prihodnje tveganje. Težave, povezane s predvidevanjem, kaj bi se zgodilo, če se prosilec vrne danes, jutri ali v bližnji prihodnosti, in odsotnost jasne strukture odločanja lahko uradnika, ki vodi zadevo, pripeljeta do sprejemanja subjektivnih odločitev. Zavrnitev prošnje za mednarodno zaščito lahko ob napaki povzroči hude kršitve človekovih pravic. Zato je izredno pomembno, da se ocena tveganja izvede na podlagi objektivne metodologije in ne ugibanj. Cilj korakov, navedenih v tem vodniku, je ustvariti podlago za začetek ocene tveganja.

Uradnik, ki vodi zadevo, v okviru ocene tveganja opravi analizo tveganja, ki temelji na ugotovljenih materialnih dejstvih, v skladu z dokaznim standardom, ustreznim za ugotavljanje utemeljenega strahu pred preganjanjem ali utemeljenega tveganja za resno škodo.

3.1.1 Uporabite člen 4(3) KD. [nazaj]

Člen 4(3) KD v zvezi z obravnavanjem prošnje za azil kot celote določa naslednje:

Obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito se izvede v vsakem posameznem primeru posebej in vključuje upoštevanje naslednjega:

- (a) vseh ustreznih dejstev, ki se nanašajo na izvorno državo v času, ko se sprejme odločitev o prošnji, vključno z zakoni in predpisi izvirne države in načinom njihove uporabe;
- (b) ustreznih izjav in dokumentacije, ki jih predloži prosilec, vključno z informacijami o tem, ali je bil ali bi lahko bil prosilec podvržen preganjanju oziroma mu je bila ali bi mu lahko bila povzročena resna škoda;
- (c) individualnega položaja in osebnih okoliščin prosilca, vključno z dejavniki, kot so poreklo, spol in starost, za oceno dejstva, ali bi na podlagi prosilčevih osebnih okoliščin dejanja, ki jim je bil prosilec izpostavljen ali bi jim bil lahko izpostavljen, pomenila preganjanje ali resno škodo;
- (d) ali so imele dejavnosti prosilca od odhoda iz izvirne države izključni ali poglobitni namen ustvarjanja potrebnih pogojev za prošnjo za mednarodno zaščito, z namenom ocene, ali bi bil prosilec ob vrnitvi v to državo zaradi teh dejavnosti izpostavljen preganjanju ali resni škodi;
- (e) ali se od prosilca lahko utemeljeno pričakuje, da bo izkoristil zaščito druge države, kjer lahko uveljavlja državljanstvo.

3.1.2 Upoštevajte preteklo preganjanje in resno škodo ali njuno odsotnost. [nazaj]

Uradnik, ki vodi zadevo, mora upoštevati, da lahko obstoj preteklega preganjanja ali resne škode povzroči ne samo prenos dokaznega bremena (glej [razdelek 1.2.3.1 o posebnih pravilih glede utemeljitve](#)), temveč tudi spremembo veljavnega dokaznega standarda. V členu 4(4) KD je določeno, da je dejstvo, da je prosilec že bil podvržen preganjanju ali mu je že bila povzročena resna škoda ali se mu je s takim preganjanjem ali škodo neposredno grozilo, resen znak prosilčevega utemeljenega strahu pred preganjanjem ali utemeljenega tveganja, da utрпи resno škodo, razen če obstajajo tehtni razlogi za prepričanje, da se tako preganjanje ali resna škoda ne bo ponovila.

Navedeni koraki v postopku presoje dokazov bi morali uradnika, ki vodi zadevo, pripeljati do sklepa o tem, kaj se je prosilcu zgodilo v preteklosti in kaj se mu dogaja danes.

Dejstvo, da je prosilec že bil podvržen preganjanju, samo po sebi ne pomeni, da obstaja prihodnje tveganje preganjanja, čeprav je lahko resen znak za obstoj tega tveganja.

Treba se je tudi zavedati, da odsotnost preteklega preganjanja ne pomeni, da prihodnje tveganje preganjanja ne obstaja.

Za končno presojo mora uradnik, ki vodi zadevo, obstoj preteklih dogodkov proučiti v skladu s tem, kdo je prosilec in kakšne so razmere v njegovi državi izvora.

3.1.3 Uporabite dokazni standard. [nazaj]

Elemente, navedene v členu 4(3) KD, je treba analizirati v skladu z veljavnim dokaznim standardom, da se omogoči izvedba ocene tveganja. Dokazni standard, ki se pri oceni utemeljenega strahu pred preganjanjem in utemeljenega tveganja za resno škodo najpogosteje uporablja, je standard „razumne verjetnosti“. V vsakem primeru bi moral biti veljavni dokazni standard na nižji ravni od dokaznega standarda „brez vsakega dvoma“.

Če so vključene nacionalne smernice v zvezi z veljavnim dokaznim standardom, jih lahko najdete [tukaj](#).

Pravni instrumenti in nacionalne povezave

Mednarodni instrumenti

Ženevska konvencija iz leta 1951 in Newyorški protokol o statusu beguncev iz leta 1967

- Besedilo Ženevske konvencije iz leta 1951 in Newyorškega protokola o statusu beguncev iz leta 1967 sta v različnih jezikih na voljo na naslovu <http://www.refworld.org/docid/3be01b964.html>

Istanbulski protokol (Združeni narodi)

Priročnik o učinkovitem preiskovanju in dokumentiranju mučenja in drugih krutih, nečloveških ali poniževalnih kaznih ali ravnanja z dne 9. avgusta 1999

- Besedilo Istanbulskega protokola je v različnih jezikih na voljo na naslovu <http://www.refworld.org/docid/4638aca62.html>

Instrumenti Evropske unije

Direktiva o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva (prenovitev) (KD) – kvalifikacijska direktiva

Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (prenovitev)

- Besedilo KD je v različnih jezikih na voljo na naslovu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1422980659651&uri=CELEX:32011L0095>

Direktiva o azilnih postopkih (prenovitev) (PD) – postopkovna direktiva

Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (prenovitev)

- Besedilo prenovljene PD je v različnih jezikih na voljo na naslovu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32013L0032>

Nacionalni pravni instrumenti in smernice

Nacionalne smernice o pisnih izjavah [\[nazaj\]](#)

Nacionalne smernice o dokumentih, ki jih predloži prosilec [\[nazaj\]](#)

Nacionalne smernice o pridobivanju informacij o državah izvora [\[nazaj\]](#)

Nacionalne smernice o izvedenskih poročilih [\[nazaj\]](#)

Nacionalne smernice o poročilih o analizi jezika [\[nazaj\]](#)

Nacionalne smernice o zbiranju informacij drugih držav članic [\[nazaj\]](#)

Nacionalne smernice o zahtevkih za izvedenska zdravniška mnenja in izvedenska mnenja psihologov [\[nazaj\]](#)

Nacionalne smernice o dokaznem standardu [\[nazaj\]](#)

Predloga za presojo dokazov

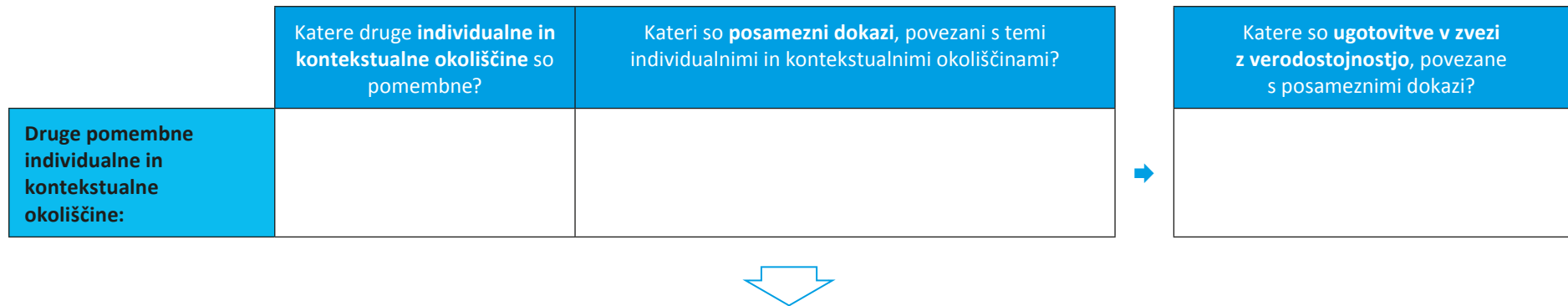
Različica predloge v obliki Word je na voljo kot priloga k temu praktičnemu vodniku.

To predlogo naj bi izpolnili v različnih fazah delovnega procesa pri obravnavi posamezne zadeve.

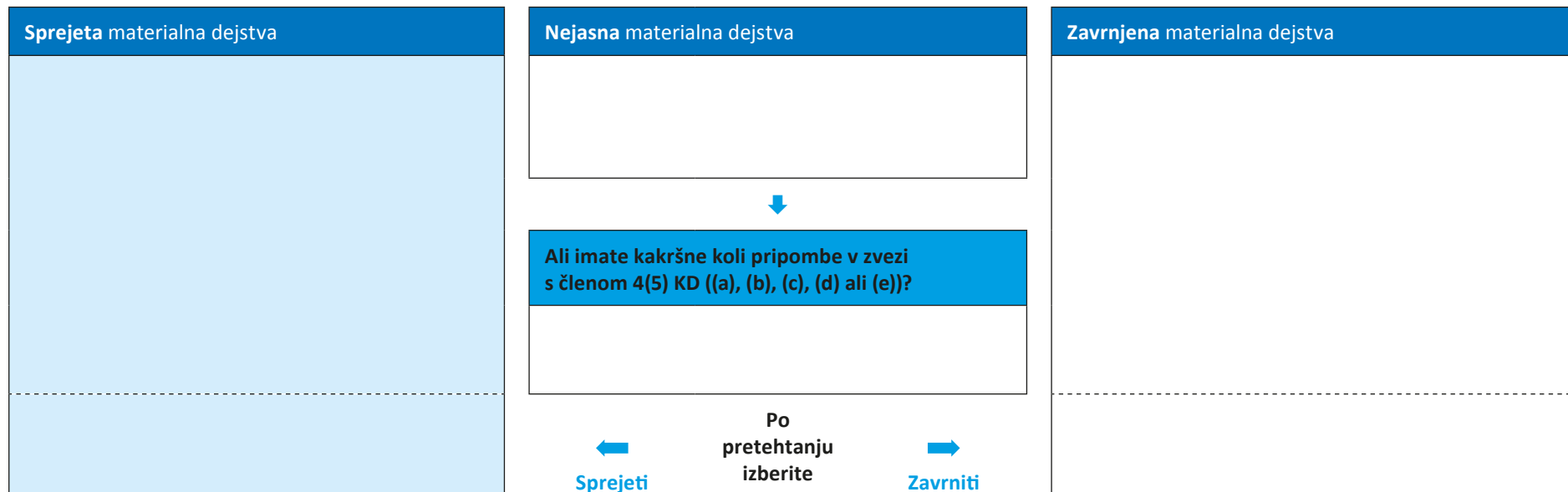
Cilj je zagotoviti jasen pregled vseh ugotovljenih materialnih dejstev in posameznih dokazov, ki jih predloži prosilec ter zbere uradnik, ki vodi zadevo (korak 1). ⇨ Po

opravljenem pregledu lahko nadaljujete z naslednjim korakom, v katerem lahko oblikujete svoje mnenje glede ugotovitev v zvezi z verodostojnostjo vsakega posameznega dokaza (koraki 2.1 do 2.4), ⇨ na podlagi česar se odločite in v predlogi izpolnite, katera materialna dejstva se sprejmejo in katera se zavrnejo (korak 2.5), pri čemer po potrebi uporabite člen 4(5) KD. ⇨ Nato nadaljujete oceno tveganja na podlagi sprejetih materialnih dejstev (korak 3).

	Korak 1: Zbiranje informacij			Koraki 2.1–2.4: Ocena verodostojnosti
V zvezi z ...	Katera so materialna dejstva?	Kateri so posamezni dokazi, povezani z materialnimi dejstvi?		Katere so ugotovitve v zvezi z verodostojnostjo, povezane s posameznimi dokazi, ob upoštevanju individualnih in kontekstualnih okoliščin?
... državo izvora:			→	
... preteklimi težavami in strahom, povezanim s prihodnostjo:			→	
... razlogi, zakaj je prosilec težave doživel ali ga je težav strah:			→	
... razlogi, zakaj prosilec ne more ali noče izkoristiti zaščite države izvora:			→	
... razlogi, zaradi katerih bi bilo treba prosilca zavrniti:			→	

Korak 2.5: Ocena verodostojnosti

Korak 3: Ocena tveganja

KAKO DO PUBLIKACIJ EVROPSKE UNIJE

Brezplačne publikacije:

- en izvod:
na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- več kot en izvod ter plakati in zemljevidi:
pri predstavništvih Evropske unije (http://ec.europa.eu/represent_sl.htm),
pri delegacijah v državah, ki niso članice EU
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_sl.htm),
pri službi Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_sl.htm) ali
s klicem na telefonsko številko 00 800 6 7 8 9 10 11 (brezplačna številka za celotno EU) (*).

(*): Informacije so brezplačne, kakor tudi večina klicev (nekateri operaterji, telefonske govorilnice ali hoteli lahko klic zaračunajo).

Publikacije, ki so naprodaj:

- na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

BZ-02-15-050-SL-N

Urad za publikacije

ISBN 978-92-9243-648-3